

(Fortsættelse 29):

FAMILIEFORØGELSE 1941

Da vi havde passeret årsskiftet 1940/41 nærmede tidspunktet sig som nævnt for mors nedkomst. Julen og nytåret blev dog fejret, som nævnt og som sædvanlig sammen med morfar, mormor og Dennis, og vi kom ind i det nye år, uden at det ventede barn var kommet til verden. Men på mors 33 års fødselsdag, den 18. januar 1941 om formiddagen, oprandt tidspunktet for fødselen. Det var så heldigt, at jeg var hjemme, fordi skolen midlertidigt var lukket som følge af den strenge vinterkulde. Der var helt ned til minus 24 grader, og det var brændselsrationeringen, der var skyld i, at det ikke var muligt for skolerne at varme klasseværelserne tilstrækkeligt op til, at det blev anset for forsvarligt at lade eleverne opholde sig der og sidde stille ved skolebænkene i cirka en time ad gangen.

Benny var jo endnu ikke fyldt syv år, det gjorde han først den 19. marts dette år, så både han og 4-årige Bent var den dag sammen med nogle af deres legekammerater gået over i Nørrebroparken eller et andet sted, for at lege i sneen. Selv opholdt jeg mig inde på værelset, hvor jeg sad og tegnede et eller andet og dagdrømte som sædvanligt.

Men det var tydeligt for mig, at der var noget galt fat med mor den formiddag, for hun vred og vendte sig af smerte og gik op og ned ad gulvet, for at kunne holde det ud. Men hun sagde ikke en lyd, hvilket i øvrigt var typisk for hende, for hun lod sig aldrig mærke med, at hun havde snerter. Da hun åbenbart var blevet klar over, at tiden var inde, bad hun mig om skyndsomst at gå ind til mine morforældre i Baggesensgade, for at bede mormor om straks at komme ud til Jægersborggade, sådan som de to allerede for længe siden havde aftalt. Fødslen skulle nemlig foregå i hjemmet, og meningen var derfor, at jeg skulle blive inde hos morfar, sagde mor, indtil mormor kom hjem igen.

Mens jeg ilede af sted gennem den store hovedallé på Assi-stens Kirkegård, tænkte jeg: "Bare mormor nu er hjemme, når jeg kommer derind, for hvad skulle mor ellers gøre!?" Turen gik videre om ad Tjørnegade, Prins Jørgens Gade og Slotsgade til Baggesensgade nr. 24. Her stod morfar, iklædt Astrakanhue og tyk vinterfrakke, foran ejendommens opgang og kiggede på gadelivet og trafikken, som var stærkt hæmmet af al den megen sne, der lå skovlet op og fyldte det halve af fortovet. "Dav, morfar!" sagde jeg, "mor har sendt mig ind, for at hente mormor! Er mormor hjemme?". "Ja," svarede han, "hun er deroppe, men Dennis er ikke hjemme!". Forpustet skyndte jeg mig op ad alle trapperne til fjerde sal og fik sat mormor ind i situationen, og hun tog

straks overtøj på, greb sin håndtaske og ilede ned ad trapperne, med mig lige i hælene.

Da vi kom ned på gaden, talte hun ganske kort med morfar, som stadig stod foran opgangen og betragtede gadens folkeliv, og derefter fortsatte hun småløbende henad gaden i retningen mod Assistens Kirkegård. Jeg blev stående ved siden af morfar, som imidlertid forholdt sig fuldstændig tavs, mens vi stod der. Kulden sneg sig ind på mig og jeg frøs som en lille hund, dels fordi jeg ikke havde sko på, der var varme nok, og dels fordi jeg i farten havde glemt at få halstørklæde og vanter på.

Da morfar åbenbart blev klar over, at jeg stod og frøs, sagde han: "Mon ikke vi to skulle gå op og se at få lidt varme, Ry!" Morfar kaldte mig altid for "Ry" som en forkortelse for "Harry", og denne til- og omtale gjorde mig så bæret og stolt, at jeg flere år senere, da jeg for alvor var begyndt at tegne, brugte signaturen "- Ry" på en del af mine tegninger.

Det blev en lang ventetid, timerne sneglede sig af sted, men morfar og jeg var altid gode til at snakke med hinanden om alt mellem himmel og jord. På den måde lærte jeg ham og hans anskuelser og opfattelse af verden ganske godt at kende, og det bragte os forholdsvis nær til hinanden, ligesom det er baggrunden for, at jeg har kunnet fortælle så forholdsvis omfattende og detaljeret om ham og hans liv. På den tid havde jeg ikke den fjerneste anelse om, at han ikke var min biologiske morfar, og da jeg senere som voksen fik det at vide, overraskede det mig nok, men gjorde ingen forskel i min opfattelse og kærlighed til ham. Han var og forblev min 'rigtige' morfar.

ENDELIG EN DATTER!

Endelig langt om længe og hen på eftermiddagen, kom mormor tilbage, og det første hun sagde, var: "Tillykke! Du har fået en lillesøster!" - Nå, tænkte jeg, det var da godt, at fødslen var gået godt og at det var blevet en pige, sådan som mor i så mange år havde ønsket sig. Jeg var spændt på, hvad det var for en størrelse, der nu var kommet til verden og havde krav på en del af pladsen i vores relativt trange lejlighed. "Skynd dig nu hjem, for din mor vil gerne ha' at du ser lidt efter Benny og Bent, indtil jeres far kommer hjem!", sagde mormor og tillagde: "Jeg kommer ud til jer i morgen tidlig!".

Mørket var ved at falde på, men jeg kendte jo vejen hjem som min egen bukselomme, så det varede ikke mange minutter, før jeg var på vej op ad kirkegårdens hovedallé mod udgangen lige over for Jægersborggade. Da jeg godt forpustet nåede hjem og kom ind i soveværelset, for at se mor og barn, så jeg til min forundring en lille rødmosset, buttet baby med tydelige røde dun på

hovedet, ligge i sengen hos mor. Jordemoderen, der havde forestået fødslen, og som mormor havde tilkaldt per telefon - der stod en telefonboks på den modsatte side af gaden, omtrent lige over for nr. 27 - var gået allerede mens mormor havde været der, men hele lejligheden duftede endnu så underligt af de medikamenter, der var blevet brugt i forbindelse med fødslen. Og mor var naturligvis træt og så en kende blegnæbbet ud ovenpå strabadserne, men det var tydeligt, at hun var lykkelig for sin lille nyfødte pige. Et årelangt ønske var jo endelig gået i opfyldelse.

Kort efter, at jeg var kommet hjem, hørte jeg Benny og Bent komme buldrende op ad hovedtrappen og ringe på. De fortalte, at de havde været hjemme et par gange tidligere på dagen, og at mormor havde smurt et par klemmer til dem hver, hvorefter de var blevet sendt ned at lege igen, med besked på, først at komme hjem, når det hele var overstået. Nu kom de trætte og sultne ind ad døren og gjorde store øjne over at se deres lillesøster ligge og patte hos mor. Men da den første nysgerrighed var stillet, gik de ud i køkkenet, hvor jeg smurte et par håndmadder til dem, og her sad de og snakkede stille med hinanden, mens de slugte maden.

Ikke længe efter kom far hjem fra arbejde, intetanende om hvad der var sket i løbet af dagen, og efter at have stillet sin cykel ind i cykelskuret i gården, kom han som sædvanligt op ad køkkentrappen. Men da Benny og Bent hørte ham komme, kunne de ikke dy sig for at løbe ham imøde ned ad trappen, idet de råbte i munden på hinanden: "Vi har fået en lillesøster! Vi har fået en lillesøster!". Og far, der endnu var sort i ansigtet og på hænderne af kulstøv fra dagens arbejde som kullempere i havnen, skyndte sig op og ind til mor i soveværelset, for at se det lille mirakel, som han jo på forhånd vidste ville betyde endnu en mund at mætte og én ekstra at forsørge.

Men glad blev han nu trods alt alligevel, og da han var blevet vasket og havde skiftet tøj, kunne han tage sin lille pige på armen og rigtig se hende an. Det var tydeligt at se, at han var stolt af hende, som han var af os tre drenge, men Bent forblev dog alle dage hans egentlige øjsten. Far var allermost glad for børn, når de var små og havde brug for voksenomsorg, hvorimod han fik stigende problemer med dem, især sine egne børn, efterhånden som de blev større og blev mere og mere selvstændige og uafhængige. Særlig vores respektive pubertetsalder havde han svært ved at forlige sig med, og vi havde hver især mange kontroverser og sammenstød med ham i de år. Men denne situation ændrede sig heldigvis med årene, da vi blev voksne og selv bedre kunne forstå, hvad der lå bag hans modvilje og aggressive udfald imod os hver især. I bund og grund var han glad for og stolt af alle sine fire børn, drenge som pige, men tilværelsen som fattig, ufaglært forsørger var ikke nem på den tid.

Men den nyfødte betød jo en mærkbar omvæltning i vores lille familie, for selv om vi hver især var glade for hende, var det dog irriterende for os med hendes skrigeri, især om natten, og det evindelige suttekøgeri og blevask, som bevirkede, at der næsten altid var fugtigt af damp i køkkenet og en lugt af kogte bleer. Det skal dog siges til fars ros, at han aldrig var bleg for at give et nap med i det daglige huslige arbejde. I de første fjorten dages tid vaskede han bleer og lavede mad til os, når han kom hjem efter arbejdstid, og man hørte ham aldrig klage over det, selvom han må have været træt efter en lang arbejdsdag.

Den 18. januar, mors og den lille nyfødtes fælles fødselsdag, var ellers en ret så drastisk dato under besættelsen, for den dag vedtog Folketinget en lov om midlertidigt tillæg til den borgerlige straffelov. Med dette lovtillæg indførtes der strenge straffe helt op til fængsel på livstid for forhold, der var rettet mod de tyske militære styrker i landet, og for handlinger, der kunne skade Danmarks interesser i forhold til udlandet. Med det førstnævnte tænkte man naturligvis først og fremmest på illegalt modstandsarbejde og sabotageaktioner, og med det sidstnævnte formentlig på Naziregimet i Tyskland, som samarbejdsregeringen meget nødig ville udæske.

Vores lille nyfødte blev døbt i Anna Kirken omme i Bjelkes Allé og kom til at hedde Lizzie Ragnhild Rasmussen. Mellemlavnavnet fik hun efter sin gudmor, som var moster Gudrun. Til stede var den allernærmeste af mors familie, hvilket foruden Gudrun og hendes daværende kæreste Volmer, vil sige mormor, morfar, Dennis og os tre drenge. Et lille sluttet, men hyggeligt selskab.

Så vidt jeg husker boede moster Gudrun dengang i 1941 sammen med Volmer, som dog altid kun blev kaldt Bubbi. Hans efternavn husker jeg desværre ikke, men han var en behagelig og lun fyr med en iøjnefaldende skæv næse, men meget lidt talende, og han diskuterede aldrig politik. Det skyldtes måske især, at han var kommunist og medlem af modstandsbevægelsen, hvad ingen af os vidste noget om på det tidspunkt. Han var uddannet deкупør, det vil sige tilskærer af lædervarearbejder, så som punge, tegnebøger og meget andet og mere. Så vidt jeg har forstået, var han værkfører på den fabrik eller det værksted i Gothersgade, hvor han arbejdede til daglig. Nogle få år senere udvirkede han, at min fætter Dennis kunne komme i lære som deкупør samme sted.

En af de ting, jeg især husker om Bubbi var, da han og Gudrun var på besøg hos os, og far og han fik et par øl, at han, som sad ved siden af Gudrun, på et tidspunkt satte en ølkapsel foran hvert øje. Da han prikkede til Gudrun og hun drejede ansigtet, for at se på ham, fik hun et sådant chok, at hun besvimede på stedet og ville være faldet ned af stolen, hvis ikke Bubbi havde forhindret det.. Hun kom dog hurtigt til sig selv igen, godt hjulpet af Bubbi, som straks havde

grebet fat i hende og rettet hende op. Gudrun fortalte da, at hun troede, at der var sket noget forfærdeligt med Bubbis øjne, og hun blev meget indigneret over, hvad hun kaldte for en grov spøg.

Vi andre havde syntes, at Bubbis påhit med ølkapslerne bare var sjovt, så vi mente, at Gudrun tog for stærkt på vej, da hun bebrejdede Bubbi for at være tankeløs. Det blev hun meget fornærmet over, men faldt dog snart ned igen og genoptog den i øvrigt hyggelige kaffekomsammen. Kaffe er dog så meget sagt, for den bestod mest af erstatningskaffe, men det havde inkarnerede kaffedrikkere som min mor og Gudrun og andre efterhånden vænnet sig til. Hos os var kaffen altid blevet iblandet den såkaldte kaffetilsætning, som enten var Richs eller Danmarks, sådan som jeg tidligere har fortalt om. Tilsætningen skyldtes dels, at kaffebønner altid havde været relativt dyre at købe, dels at ren kaffe virkede på maven, og dels, at kaffe nu var stærkt rationeret. Senere under besættelsen var der slet ikke kaffe at købe i danske butikker.

I øvrigt må jeg beklage, at det ikke har været muligt at bringe fotos fra min kære søsters første spæde alder, idet de fotos, som blev optaget, senere er tilfaldet hende selv efter mors død. Efter Lizzies død beror disse fotos derfor hos hendes søn, Jimmy, i Amerika, og han har ikke haft tid eller lyst til at gennemgå sin mors efterladte effekter, heller ikke selv om jeg har anmodet ham om det flere gange. Formentlig har han ikke rigtig forstået, hvad det er jeg er i gang med i forbindelse med min selvbiografi. Den er jo samtidig en familiekrønike.

BIOGRAFERNE SOM TILFLUGTSSTED

Selv om det kunne være koldt at gå i biografen på denne tid af året, afholdt det dog ikke det trofaste, lidt mere modne publikum fra den i reglen ugentlige biograftur. Man klædte sig simpelthen på efter forholdene og sad og krøb sammen og skuttede sig i mørket, hvis man småfrøs, hvad i reglen var tilfældet. Unge mennesker gik oftere i biografen, som var en del af tidens mere folkelige fornøjelser. Biografrepertoiret var nu i højere grad præget af, at engelske film var blevet forbudt og at amerikanske repriser efterhånden faldt for gencensureringen. Onsdag den 29. januar 1941 var der kun i alt 9 amerikanske film i 32 af de københavnske biografer, som annoncerede, og alle filmene var repriser. En af de mest populære amerikanske film på det tidspunkt, var "Klokkeren fra Notre Dame" fra 1939 med Charles Laughton (1899-1962) i den altoverskyggende og uforglemmelige hovedrolle. Den gik på 4. uge i Metropol. Udsnit af en del af de biografannoncer, som man kunne se i middagsavisen B.T. for onsdag den 29. januar 1943. Denne måde at annoncere på og det design eller den typografi, der blev benyttet, var så karakteristisk, at man uden

restriktive love, som der blev vedtaget mere eller mindre under pres fra besættelsesmagten.

NYE MØNTER AF ALUMINIUM

I februar 1941 skete der noget, som jeg tydeligt kan huske gjorde et vist indtryk på mig, og det var, at der pludselig kom 2 og 5 ører af aluminium på markedet. Disse mønter var lettere end de hidtidige kobbermønter, men blev i lighed med disse efterhånden kedelige at se på, særlig på grund af slid. Senere på året kom der 25, 10, 5, 2 og 1 ører af zink i omløb, og de var også lettere end kobbermønter. Baggrunden for at de nævnte mønter ikke længere blev lavet af kobber i lighed med tidligere, hang dels sammen med manglen på import af kobber, og dels med at dette som følge af krigen skulle bruges i den tyske krigsindustri. I maj kom der 1 øres-frimærker pakket i cellofan, beregnet på at kunne bruges som betalingsmiddel, men for flere af os børn blev de i stedet et yndet samle- og bytteobjekt.

HYGIEJNEN UNDER BESÆTTELSEN

Efterhånden som besættelsesårene skred fremad, blev der stadig større mangel på dagligvarer og forbrugsgoder. Blandt andet på den så vigtige håndsæbe. Den 29. januar 1941 kunne man bl.a. læse følgende i B.T.:

SKOLERNE MANGLER SÆBE

BØRNENE KAN IKKE MERE VASKE SIG I SKOLETIDEN

Lærerne paa de københavnske Kommuneskoler er fortvivlede. tidligere havde man Sæbe liggende fremme, som Børnene kunde benytte i Dagens Løb, men denne Sæbe blev øjeblikkelig ind-draget, da Rationeringen kom. Lærerpersonalet har ondt ved at forstaa, at man ikke kan faa en Ekstra-Tildeling. - Det er komplet umuligt, siger Skoledirektøren. Jeg har bedt om at faa i hvert Fald nogen Sæbe ved Vaskekummerne paa Skoler-ne, fordi jeg ved i hvor høj Grad det er tiltrængt, men jeg har faaet Afslag. Vi lever jo i en Tid med Tilbageskridt paa mange Punkter, og Hygiejnen gaar det først og fremmest ud over. Men vi maa trøste os med, at disse Tilstande vel ikke varer evigt og huske paa, at vore Forfædre i Aarevis har levet i Snavset, og der var da nogle, der kom helskindet igennem.

Personligt kan jeg huske, at vi i reglen kom i brusebad på skolen en gang om ugen, og det kunne jo nok være tiltrængt, for de fleste af eleverne boede i boligkvarterer, hvor et bade-værelse eller et brusebad var et totalt ukendt fænomen. Til daglig vaskede de fleste sig kun i ansigtet og på hænderne, måske op til albuerne, men til gengæld gik de fleste yngre mennesker og en del af de lidt ældre på badeanstalt i reglen een gang om ugen. Dette gjaldt måske nok

især mændene, som i øvrigt slet ikke kunne stå mål med kvinderne, når det drejede sig om den personlige hygiejne. Ikke fordi hverken min far eller mor nogensinde gik på badeanstalt, for den ulejlighed og udgift sparede de sig, idet de nøjedes med den personlige vask, de kunne foretage hjemme i køkkenet, og renlige var de begge to. De vaskede sig derfor på tidspunkter, hvor vi større drenge, altså Benny og mig, ikke var hjemme, mor om dagen og far i reglen om aftenen efter at være kommet hjem fra arbejde. Nogen gange lignede han grangiveligt en neger, så sort var han efter dagens meget hårde fysiske arbejde, især når dette bestod i at fylde de kul på 50 kg.sække, der fra skibene var losset i store bunker over på lagerpladsen ved havnekajen. Kulstøvet sad især omkring øjnene og på hænderne, særlig under neglene, som det faktisk aldrig var muligt at få helt rene. For fars vedkommende måtte der derfor bruges både meget sæbe og vand, for at kunne rense sig for al det kulstøv, der især havde sat sig i hans ansigt og på hænderne. Det var en besværlig proces, for der skulle varmes adskillige kedler vand og vaskevandet i fadet skulle skiftes mange gange, før han bare nogenlunde lignede sig selv.

Herover ses middagsbladet B.T.s forside for onsdag den 29. januar 1942. Den generelle situation var alvorlig for københavnernes – og formentlig også for andre byer og landsdele – ikke mindst på grund af den store arbejdsløshed og den strenge isvinter dette år. I dette tilfælde havde der dog 'kun' været 21 graders frost om natten, men den strenge frostperiode kunne udvise kuldegrader helt ned til minus 34 grader, hvilket blandt andet førte til, at mange skoler måtte lukke midlertidigt fra ovennævnte dato.

Selv var jeg jo nu 11½ år og kom jævnligt på badeanstalten Frederiksberg Svømmehal, som lå ovre ved Aksel Møllers Have bag ved Godthåbsvej, som i al fald jeg kendte godt, fordi jeg ind imellem også kom i ROXY BIO. Men i

Svømmehallen var der både en badeafdeling for piger og kvinder og for drenge og mænd. Selve svømmehallen med det store bassin, der lugtede så stærkt af klor, at det sved i næse og lunger, var fælles for begge køn. Jeg husker ikke tydeligt, om ikke også Benny kom på badeanstalten, men i så fald gjorde han det sammen med en eller et par af sine legekammerater fra gaden. Den ene af disse hed Kaj, og han og Benny og senere også Bent forblev kammerater stort set hele deres barndom og et stykke ind i ungdomsårene.

Dette års vinter var også usædvanlig kold, med en streng frostperiode med kulde helt ned til minus 34 grader, og det medførte selvfølgelig mange ulemper, både for den enkelte, for familierne og for samfundet, måske især i de store byer, og i al fald i København. Blandt andet måtte mange skoler holdes lukkede, simpelthen fordi man ikke havde brændsel nok til at kunne opvarme klasselokalerne tilstrækkeligt til, at det var forsvarligt at lade eleverne opholde sig i disse. Men det var vi børn naturligvis ikke kede af, for det gav jo nogle uventede og højst velkomne ekstra fridage.

Dertil kom arbejdsløsheden på 32 procent som naturligvis især ramte arbejderbefolkningen. Men det var jo en følge af, at virksomhedernes omsætning var dalet, ikke mindst på grund af manglende tilførsel af råvarer fra udlandet. Min ufaglærte far var dog så heldig stort set altid at have arbejde, omend det var af den mest beskidte og lavest lønnede slags. Det hændte dog også lejlighedsvis at han var arbejdsløs nogle dage og derfor fik dagpenge af sin fagforenings arbejdsløshedskasse, men eftersom han altid var om sig, for at skaffe sig et arbejde og ikke tog det så nøje med, om arbejdet var hårdt og beskidt, var han også en af dem, der i reglen blev antaget.

Som en følge af tiliset havn var far også arbejdsløs en kort overgang denne vinter. Det vil sige, fagforeningen og arbejdsløshedskassen sendte ham og andre ledige havnearbejdere ud i gaderne, for at skovle den sne, der var faldet i store mængder. Så han og de andre tilbragte omkring 9 timer i de kolde gader, for hans vedkommende kun iført jakke og almindelige snøresko, som for de sidstnævntes vedkommende blev gennemvåde i løbet af dagen. Men far var en hårdhudet og sej mand, så han lod sig ikke gå på af det. Og varmen holdt han og hans kolleger rigeligt ved de fysiske udfoldelser i forbindelse med snerydningen, som jo dengang foregik ved hjælp af håndkraft og almindelige skovle. Det kunne endda blive så varmt under arbejdet, forklarede han engang, at de måtte lægge jakkerne fra sig, for ikke at blive overophedet og svedige, hvilket kunne være risikabelt for helbredet. Men han tjente da en dagløn, som var lidt større end understøttelsen, men ikke så stor som ved havnearbejdet. Selv om kulden voldte mange problemer trafikalt og forsyningsmæssigt, tog den dog ikke pippet og humøret fra danskerne, som i de fleste tilfælde fandt udveje for at klare sig igennem de svære tider. Således udnyttede man den

omstændighed, at Storebælt var tilfrosset til at arrangere transporter fra Korsør til Nyborg med biltrukne eller hestetrukne isbåde, som 'skøjtede' den lange strækning frem og tilbage hen over isen i begge retninger. Ungdommen lod sig heller ikke kue og slå ud, men benyttede de tilfrosne søer til muntert skøjteløb og skiløb.

Heller ikke avisernes og bladenes vitstegnere lod sig kue. Eksempelvis kunne man i B.T. for 29. januar 1941 under den daglige rubrik "Blade af Storm P.s Dagbog" se en tegning, som viste to mænd, der står bag ved et vindue og kigger ud på et termometer udenfor. Replikskiftet mellem de to lød som følger:

- Hvorfor har du to Termometre?
- Jo, det fryser saa stærkt, at det ikke kan være paa eet!

ILLEGALE AVISER

Illegal bladvirksomhed var så småt begyndt i 1940, men de egentlige blade, som f.eks. det kommunistiske "Politiske Maanedsbreve" udkom i februar 1941. Derefter fulgte "Land og Folk" fra 29. juni 1941, medens "Frit Danmark", først kom i begyndelsen af april 1942 og "Information" fra 1. august 1943. "Land og Folk" og "Information" fortsatte som dagblade efter krigen. Under besættelsen udkom der i hele landet i alt ca. 525 illegale blade, fordelt i 25-30 mill. eksemplarer. Det gjaldt for de allerfleste af de illegale blade, om ikke for alle, "Frit Danmark" var trykt i London, at de var fremstillet ved hjælp af stencils og en duplikator, en forholdsvis nem og enkel, men ikke altid lige vellykket kopieringsmetode. Den brugtes især af de såkaldte festbureauer, der fremstillede sange til forskellige festlige lejligheder, som f.eks. bryllupper, barnedåb, konfirmationer, jubilæer og runde fødselsdage.

De illegale blade fik stor betydning for den danske befolknings moral, idet flere og flere mennesker i løbet af besættelsesårene efterhånden stiftede bekendtskab med og smuglæste bl.a. "Land og Folk" og især "Frit Danmark", efter at dette var begyndt at udkomme fra 1941. Denne avis, som var bogtrykt i formatet 27 x 93,5 cm, blev udgivet af Det Danske Raad i London med Emil Blytgen-Petersen (1905-) som redaktør og med adressen Bush House, Aldwych, W.C.2. Gennem de illegale blade, suppleret med radioudsendelserne fra BBC Londons dansksprogede udsendelser, fik man et noget andet indtryk af krigens gang og af, hvad det var tyskerne i virkeligheden havde i sinde og foretog sig. De officielle danske aviser og Radioavisen blev jo censureret af tyskerne og fungerede derfor på disses betingelser og vilkår, hvilket både indebar misinformation og propagandaløgnagtighed.

BIOGRAFER OG FILM - IGEN

Når jeg i selvbiografien med mellemrum vender tilbage til det københavnske biografrepertoire, skyldes det den opfattelse, at repertoireet mere eller mindre direkte afspejler tidens smag og præferencer på filmunderholdningens områder. Der var dagligt forlystelses- og biografannoncer i de fleste københavnske aviser, men de store dagblade førte an ved normalt at have de fleste annoncer. Dette gjaldt ikke mindst den politisk set konservative Nationaltidende, som på trods af besættelsestidens mangelsituation daglig udkom med 20 sider i storformatet 40 x 58 cm. Avisen havde domicil Ved Standen 18 i den bygning, som i sin tid havde været hjemsted for Hotel Royal, hvor mange berømtheder i tidens løb havde været logigæster. Avisen klarede sig i øvrigt ikke i længden, men måtte på grund af økonomiske vanskeligheder lukke i 1961.

Med det forbehold, at det ikke er muligt at identificere nationaliteten på alle de film, som var på biografrepertoiret hos de ialt 50 københavnske biografer denne søndag i marts 1941, kan det statistisk opgøres, at der blev spillet tyske film i 10 af biograferne, amerikanske film i 17 af biograferne, franske film i 7, svenske film ligeledes i 7 og danske film i 9 af biograferne. Det fremgår desuden, at de amerikanske film – dog alle repriser - fortsat dominerede repertoireet. Der er derfor ingen tvivl om, at de danske biografdirektører – på nogle få undtagelser nær – gjorde, hvad de kunne, for at undgå at spille de af mange som regel forhadte tyske film.

(Fortsættes i afsnit 30)